

Міністерство культури України

**Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого**

Кафедра гуманітарних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

з науково-педагогічної та
навчальної роботи

_____ Інга Чхатарашвілі-Петраш

« ____ » _____ 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕСТЕТИКА»**

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність В1 – Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво

В6 – Перформативні мистецтва

Освітня програма _____

Розробник: **МИРОПОЛЬСЬКА Євгенія Валеріївна**, доцент, кандидат
філософських наук

Викладачі: **МИРОПОЛЬСЬКА Євгенія Валеріївна**, доцент, кандидат
філософських наук;

ТЕРНОВА Марина Володимирівна, доцент, кандидат
філософських наук

РПНД розглянута і затверджена на засіданні кафедри гуманітарних дисциплін

Протокол від 27.08.2026_р. № ____ 1__

Завідувач кафедри суспільних наук

_____ О. І. Оніщенко
(підпис)

«_____» _____ 20_____

Пролонговано:

На 2026__/2027__ н.р.

Завідувач кафедри _____ Оніщенко О. І., протокол від 27.08.26, № 1__

На 20__/20__ н.р.

Завідувач кафедри _____ Оніщенко О. І., протокол від _____, №

На 20__/20__ н.р.

Завідувач кафедри _____ Оніщенко О. І., протокол від _____, №

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання			
	денна форма навчання		заочна форма навчання	
Характеристика навчальної дисципліни	Обов'язкова			
Курс	2		2	
Семестр	3		3	
Кількість кредитів	3		3	
Загальний обсяг годин	90		90	
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні			
	20		4	
	Семінарські			
	10		2	
	Самостійна робота			
	60		84	
Вид підсумкового контролю	іспит		Іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни визначається через перелік компетентностей, здатності вирішувати певні завдання, які має продемонструвати здобувач після засвоєння навчальної дисципліни.

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів здатностей цілісного розуміння уявлення про історико-теоретичні процеси розвитку естетики як актуальної науки філософської сфери.

Завдання: надати студентам цілісну систему знань про сучасні дослідження естетики, основну проблематику, дослідницькі підходи та методологію вивчення даної науки.

Передумови для вивчення (за наявності)

Очікувані результати навчання (РН) за дисципліною:

РН 17 Збирати, оцінювати, аналізувати та обробляти інформацію з використанням сучасних інформаційних технологій та спеціалізованого програмного забезпечення

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усьо- го	у тому числі					усть ого	у тому числі				
		л	с	л а б	і н д	с.р. .		л	с	ла б	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1 Предмет естетики		2				6						
Тема 2. Структура естетичної свідомості. Основні естетичні категорії		2				6						
Тема 3. Антична естетика		2	2			6						
Тема 4. Естетична думка у країнах Сходу.		2				6						
Тема 5. Естетика Середньовіччя.		2				6						
Тема 6. Естетика доби Відродження.		2	2			6						
Тема 7. Естетика доби раціоналізму та просвітництва в Європі.		2	2			6						
Тема 8. Німецька класична естетика.		2				6						
Тема 9. Некласична естетика і мистецька практика.		2	2			6						
Тема 10. Українська естетика: історична традиція й сучасний стан.		2	2			6						
Усього годин	90	20	10	-	-	60	90	4	2	-	-	84

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. ПРЕДМЕТ ЕСТЕТИКИ.

Поняття «Естетика» Становлення перших естетичних уявлень.

Предмет естетики в процесі розвитку проблематики науки. Естетика як самостійна наука. Естетика в структурі міжпредметних зв'язків. Естетична діяльність та її форми. Естетична діяльність і мистецтво.

Основні поняття / ключові слова: чуттєва культура, художня діяльність людини, прекрасне, досконале, гармонія, цінність, чуттєве сприйняття, краса, мімесис.

Рекомендована література

1. Естетика: Підручник / За заг. ред. Л. Т. Левчук. – «3-е вид.- К.Центр учбов. літератури, 2010. – 520 с.,
2. Дяків Т.С, Татарчук І.В. Естетика та естетика/ навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2022.
3. Уварова Т. І. Естетика / навч. посібник для творчих спеціальностей. – К., 2020.

Тема 2. СТРУКТУРА ЕСТЕТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ. ОСНОВНІ ЕСТЕТИЧНІ КАТЕГОРІЇ.

Естетичне почуття. Естетичний смак. Естетичний ідеал. Категорії естетики. Стель як естетико- мистецтвознавча категорія

Основні поняття / ключові слова: категорії «гармонія» і «міра», прекрасне і потворне, піднесене, героїчне, низьке, трагічне і комічне.

Рекомендована література

1. Естетика: Підручник / За заг. ред. Л. Т. Левчук. – «3-е вид.- К.Центр учбов. літератури, 2010. – 520 с.,
2. Дяків Т.С, Татарчук І.В. Естетика та естетика/ навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2022.
3. Арістотель. Політика. Поетика. – Харків, «Фоліо» , 2023
4. Орлова Т. І. Естетика синтезу. Категорії, універсалії, парадигми. – К., 2002.

Тема 3. АНТИЧНА ЕСТЕТИКА.

Досократична естетика. Естетика софістів Естетика Сократа Естетика Платона. Естетика Арістотеля. Кінець класичного періоду. Особливості розвитку естетики елліністичної доби Естетика епікурійців. Естетика стоїків Естетика скептиків. Естетика неоплатонізму Мистецтво доби еллінізму.

Основні поняття / ключові слова: перші естетичні уявлення, калокагатія, піфогорійська естетика, мімесис, катерсис, пропорція, асоціація, Сократ, платон, Арістотель, епікурійці, стоїки.

Рекомендована література.

1. Естетика: Підручник / За заг. ред. Л. Т. Левчук. – «3-е вид.- К.Центр учбов. літератури, 2010. – 520 с.,
2. Платон. Бенкет. – Львів, 2018.
3. Платон. Діалоги. – Харків, «Фоліо», 2022.

4. Платон. Держава. – Львів, «Апріорі», 2021- 420 с.
5. Арістотель. Політика. Поетика. – Харків, «Фоліо», 2023.
6. Адо П*єр. Що таке антична філософія. – К. «Новий акрополь», 2014.
7. Аврелій Марк. Розмисли. Наодинці з собою. – К. 2023- 208 с.

Тема 4. ЕСТЕТИЧНА ДУМКА У КРАЇНАХ СХОДУ.

1. Естетика давнього Китаю. Естетика давньої Індії.

Основні поняття / ключові слова: довіршенність, гармонія, досконалість, «бхава» , категорія «просвітлення»,

Рекомендована література.

1. Естетика: Підручник / За заг. ред. Л. Т. Левчук. – «3-є вид.- К.Центр учбов. літератури, 2010. – 520 с.,
2. Лао-Цзи. Дао де цзін. – К.: Арій, 2024.- 96 с.
3. Чжуан-цзи. Джвандзи.- К.: Сафран», 2019.
4. Конфуцій. Бесіди і судження. – К., 2022.

Тема 5. ЕСТЕТИКА СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ.

Духовні передумови естетики Середньовіччя. Естетичні ідеї у філософській патристиці Естетичні ідеї у схоластиці. Мистецтво і схоластика.

Основні поняття/ ключові слова: Августин, Фома Аквінський, фресковий живопис, християнський світогляд, романський стиль, готичний стиль, візантійський стиль, прекрасне, краса, «теофанія», симфонія.

Рекомендована література

1. Естетика: Підручник / За заг. ред. Л. Т. Левчук. – «3-є вид.- К.Центр учбов. літератури, 2010. – 520 с.,
2. Августин. Сповідь. - К., 2021. - 356 с.
3. Абеляр. Історія моїх страждань. - Львів, 2004. – 136 с.
4. Фома Аквінський. Компендіум теології . – К., 2011. – 24 с.

Тема 6. ЕСТЕТИКА ДОБИ ВІДРОДЖЕННЯ.

Становлення і загальні тенденції розвитку естетики Відродження. Естетичні ідеї раннього гуманізму. Естетика ренесансного неоплатонізму . Естетика митців Високого Відродження. Естетичні ідеї ренесансної натурфілософії. Естетика маньєризму

Основні поняття/ ключові слова: людина, раннє Відродження, високе Відродження, пізнє Відродження, мистецтво, гуманізм, маньєризм, «золотий перетин».

Рекомендована література

1. Естетика: Підручник / За заг. ред. Л. Т. Левчук. – «3-є вид.- К.Центр учбов. літератури, 2010. – 520 с.,
2. Гомбріх Е. Г. Оповідь про мистецтво. – К., 2024.
3. Татаркевич В. Історія шести понять. – К., 2001.
4. Панченко В. І. Мистецтво в контексті культури. – К., 1998.
5. Марсіліо Фічіно. Вибрані трактати. – К., 2023.

Тема 7. ЕСТЕТИКА ДОБИ РАЦІОНАЛІЗМУ ТА ПРОСВІТНИЦТВА В ЄВРОПІ.

Загальні тенденції розвитку естетики XVII- XVIII ст. Естетика бароко. Естетика класицизму. Естетика англійського Просвітництва Естетика Просвітництва у Франції Естетика Просвітництва в Німеччині. Естетичні ідеї в культурі України XVII- XVIII ст.

Основні поняття/ ключові слова: бароко, рококо, класицизм, філософія Декарта, сентименталізм, романтизм, реалізм, парадокс «про актора», концепція «смаку».

Рекомендована література

1. Естетика: Підручник / За заг. ред. Л. Т. Левчук. – «3-є вид.- К.Центр учбов. літератури, 2010. – 520 с.,
2. Гомбріх Е. Г. Оповідь про мистецтво. – К., 2024.
3. Дені Дідро. Парадокс про актора. – Електронний ресурс.
4. Декарт Р. Метафізичні розмисли. –К. 2000.
5. Миленька Г. Д. Культурологічний потенціал теоретичної спадщини Г. Е. Лессінга.: монографія. – К., 2013. – 312 с.

Тема 8. НІМЕЦЬКА КЛАСИЧНА ЕСТЕТИКА.

Загальні закономірності німецької класичної естетики. Естетика І. Канта. Естетика Ф. Шіллера Естетика Й. Фіхте. Естетика німецького романтизму. Естетика Ф. Шеллінга. Естетика Г. Гегеля.

Основні поняття/ ключові слова: краса, смак, уява, гра, прекрасне, абсолютна ідея.

Рекомендована література

1. Естетика: Підручник / За заг. ред. Л. Т. Левчук. – «3-е вид.- К.Центр учбов. літератури, 2010. – 520 с.,
2. Гомбріх Е. Г. Оповідь про мистецтво. – К., 2024.
3. Кант І. Естетика. - К., 2015.
4. Гегель Г. Естетика. - Електр. ресурс.

Тема 9. НЕКЛАСИЧНА ЕСТЕТИКА І МИСТЕЦЬКА ПРАКТИКА .

Теоретичні витоки неокласичної естетики. Некласична естетика: досвід першої половини ХХ століття Некласична естетика: досвід другої половини ХХ століття. Художня творчість: проект неокласичної естетики.

Основні поняття/ ключові слова: модерн, модернізм, естетико-мистецтвознавчі розвідки, діалог теорії і практики мистецтва, психоаналітична теорія, концепція позасвідомого, психоаналіз і мистецтво, глибинна психологія і мистецтво, архетип, інтуїтивізм, абсурд, ескзистенціалізм, постмодернізм.

Рекомендована література

1. Оніщенко О. І. Культурологічний потенціал епістолярію: європейський досвід другої половини ХІХ – першої половини ХХ ст.: монографія. – К., 2017. – 268 с.
2. Оніщенко О. І. Художня творчість: проект неокласичної естетики. Видавництво ІКМУ 2008 232с.
3. Левчук Л. Т. Психоаналіз: історія, теорія, мистецька практика / Л. Т. Левчук. - К.: Либідь, 2002.- 255с.
4. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. – К., 2020.
5. Юнг К. Аналіз сновидінь. – К., 2024 .
6. Крилова С. Краса людини в життєвих практиках культури. – К., 2019.
7. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. – Харків, «фоліо», 2022.

Тема 10. УКРАЇНСЬКА ЕСТЕТИКА: ІСТОРИЧНА ТРАДИЦІЯ Й СУЧАСНИЙ СТАН.

Історія української естетики в контексті національної культури. Український естетичний дискурс кінця ІХ – першої половини ХХ століття. Українська естетика другої половині ХХ – початку ХХІ століття

Основні поняття/ ключові слова: український естетичний дискурс, естетичні виміри, полікатегоріальність

Рекомендована література

1. Оніщенко О.І. Письменники як дослідники: потенціал теоретичних ідей (О. Уайльд, Т. Манн, А. Франс, І. Франко, С. Цвейг): монографія, К.: Ін-т культурології НАМ України, 2011.-272 с.
2. Кримський С. Б. Запити філософських смислів /С. Б. Кримський.- К.: Парапан, 2003 .- 240с.
3. Полішук О. Художнє мислення: естетико-культурологічний дискурс. – К., 2007. -208 с.
4. Бичко А. К. Леся Українка (Світоглядно-філософський погляд). – К., 2000.
5. Левчук Л. Т. Українська естетика ХХ століття в іменах// Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності. – К., 2003.

Теми семінарських занять

№ тем и	Назва теми	Кількість годин
2	Естетична діяльність та її форми. Естетичні уявлення досократичного періоду	2
3	Естетика Арістотеля	2
5	Естетика Середньовіччя і Відродження	2
7	Естетика доби раціоналізму та просвітництва в Європі	2
9	Феномен естетичного у філософії та культурі модернізму і постмодернізму	2
	Всього:	10

5 .Методи навчання

Предметно-цільовий, інформативний, пізнавальний, аналітичний, виховний, діалогічний.

Бесіда, пояснення, розповідь, лекція, лекція-огляд, ігрові методи.

6 Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
№3	Триєдина хоря.	опитування	
№3	Естетичні уявлення давніх греків в образотворчому мистецтві		0-5

№3	Естетичні уявлення давніх греків у мистецтві драми.		0-5
№ 6	Музичне та драматичне мистецтво у контексті естетики Відродження.		0-5
№ 10	Історія української естетики в контексті національної культури		0-5
№ 10	Українська естетика другої половини XX – початку XXI століття		0-5

Критерії оцінювання самостійної роботи

Критерії оцінювання	Кількість балів
1. Студент демонструє широку обізнаність з матеріалом, глибоке занурення у матеріал, презентуючи свою думку. 2. Демонструє авторську позицію у процесі реалізації завдань: кооптує свої думки у широкий гуманітарний контекст	4-5
1. Студент є персонально мотивованим і транспонує досвід, набутий у процесі освіти, у реалізацію поставлених завдань 2. Широка обізнаність з проблемою підсилюється творчим підходом	3-4
1. Недостатня обізнаність з матеріалом, відсутність асоціативного мислення. 2. Формальне ставлення до завдання.	2-3
1. Поверховість у володінні матеріалом. 2. Відсутність творчої ініціативи .	0-2

7. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Результати навчальної діяльності здобувачів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль: поточне оцінювання роботи здобувачів впродовж семестру проводиться за допомогою: експрес-опитування, контрольних вправ, творчих завдань

Критерії оцінювання при поточному контролі

Критерії оцінювання	Кількість балів
<i>Присутність на лекційному, семінарському занятті</i>	1
<i>Виступи, участь в обговореннях на семінарських заняттях:</i>	
Всебічна репрезентація матеріалу; демонстрація широкої ерудиції; багатоаспектне розкриття теми; володіння понятійним апаратом, логіка та чіткість формулювань; занурення у концептуальний контекст	10
Недостатнє володіння матеріалом; обізнаність з проблемою, але наявність некоректних формулювань; обсяг знань виявляється недостатньо повним для	7-4

всебічного розкриття теми; відсутність чіткості у володінні погятійним апаратом; відсутність уявлень про концептуальний контекст	
Поверховість у володінні матеріалом; обмеженість знань, значна кількість неточностей у формулюваннях; відповіді відверто формалізовані і свідчать про незацікавлене ставлення до матеріалу; вкрай поверхнєве володіння понятійним апаратом; невміння концептуалізувати матеріал задля цілісної презентації завдання; відсутність знань, що дозволяють зануритися у концептуальний контекст; фактичне неволодіння допоміжною літературою	3
Практична відсутність знань; індиферентне ставлення до поставлених завдань; серйозні помилки у процесі презентації матеріалу, неволодіння понятійним апаратом, відсутність уявлено про концептуальний контекст	0-1

Підсумковий контроль проводиться у вигляді екзамену за результатами поточної успішності з дисципліни.

. Критерії оцінювання

Поточний контроль (балів)	Екзамен Кількість балів	Кількість балів
Екзаменаційна оцінка виставляється як сума балів, отриманих за: відвідування аудиторних занять (лекції, семінари), роботу на семінарських заняттях, виконання завдань самостійної роботи 60	40	максимально 100

8. Розподіл балів, які отримують студенти (Усього – 100 балів)

За результатами поточного контролю та самостійної роботи											Сум а балі в
	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	
Робота на семінарському занятті		6	6		6		6		6		30
Самостійна робота			5	5	5	5	5			5	30
Екзамен											40

Загальна кількість балів				100
--------------------------	--	--	--	-----

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетентності
90 – 100	A	відмінно - відмінний рівень знань в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82-89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
74-81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань з незначною кількістю помилок	
64-73	D	Задовільно – посередній рівень знань з незначною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання	Середній (репродуктивний)
60-63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань	
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно-продуктивний)
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань, що вимагає повторного вивчення дисципліни	

14. Рекомендована література

Базова

3. Арістотель. Поетика. / пер. з старогрецької Б. Тена. Харків, «Фоліо», 2018.- 154 с.
4. Арістофан. Хмари. / Пер. Тараса Франка. Під редакцією Івана Калиновича. Львів, 1918. Видання «Всесвітньої бібліотеки» номер 11/12 77с.
5. Адо П'єр. Що таке антична філософія. /Пер.Сергій Йосипенко. Київ. Культурна Асоціація „Новий Акрополь„, 2014, 427 с.
6. Баумейстер Андрій. Тома Аквінський: вступ до мислення. Бог, буття і пізнання. К.: Дух і літера, 2012.- 408с.
7. Горський В. Історія української філософії: Курс лекцій / В. Горський.- К.: Наукова думка,1997.- 286с.
8. Історія світової культури: Навч.посіб.- 2- е вид./ За ред. Л. Т.Левчук.- К.: Либідь, 2000.- 368с.
9. Естетика: Підручник/ Л. Т. Левчук, В. І. Панченко, О. І. Онищенко, Д. Ю. Кучерюк ; За ред. Л. Т. Левчук, доп .і перероб.- К.: вища школа., 2005.- 431с.
10. Камю А. Вибрані твори в трьох томах.- Харків: Фоліо.
11. Кант І. Критика сили судження. К.: Темпора, 2022 , 588с.
12. Левчук Л. Т. , Онищенко О. І. та ін. Естетика: Підручник/ За заг .ред. Л. Т. Левчук .- К.: Вища школа, 2005.- 431с.
13. Левчук Л. Т. Психологія: історія, теорія, мистецька практика / Л. Т. Левчук. - К.: Либідь, 2002.- 255с.
14. Онищенко О.І. Письменники як дослідники: потенціал теоретичних ідей (О. Уайльд, Т. Манн, А. Франс, І. Франко, С. Цвейг): монографія, К.: Ін-т культурології НАМ України, 2011.-272 с.
15. Онищенко О. І. Художня творчість: проект неklasичної естетики. Видавництво ІКМУ 2008 232с.

Допоміжна

16. Абеляр. Історія моїх страждань. Листування Абеяра й Елоїзи. / Пер. Ростислав Паранько. Львів. «Літопис», 2004, - 136 с.
17. Адорно, Теодор. Теорія естетики / Пер.з нім. П. Тарашук. - К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи» 2002.- 518 с.
18. Андрущенко В. Характер і гармонія національних і загальнолюдських цінностей / В. Андрущенко, Ю. Руденко // Освіта.- 2008. - 3 - 10 грудня - номер 47/48-С.6- 7.

19. Андрущенко Т. І. Феномен естетичного (філософсько-історичний аналіз). К.: Знання України, 2007 – 270 с.
20. Баумейстер Андрій. Біля джерел мислення і буття. Вибрані філософські етюди. К.: Дух і літера, 2012.- 480с.
21. Бичко А. Класична доба української філософії / А. Бичко// Філософія: Курс лекцій.- К.: Либідь, 1994.- 576с.
22. Бичко І. В. Пізнання і свобода: спроба екзистенційного аналізу // Творче, практичне і критичне мислення. - Житомир, 1997. С. 111.
23. Гомілко О. Метафізика тілесності: концепт тіла у філософському дискурсі/ О. Гомілко.- К., : Наук. думка, 2001.- 340с.
24. Крилова С. Краса людини в життєвих практиках культури. Досвід соціальної та культурної метаантропології і андрогін - аналізу: монографія. Видання 2-е, перероблене і доповнене. - К.: КНТ, 2020.- 563с.
25. Крилова С. Краса людини: особистість, сім'я, суспільство (соціально - філософський аналіз): (монографія) / С. Крилова.-- Ніжин: Аспект - Поліграф, 2011.- 344с.
26. Кримський С. Б. Запити філософських смислів /С. Б. Кримський.- К.: Парапан, 2003 .- 240с.
27. Малахов В. Етика: Курс лекцій/В. Малахов.- К.: Либідь, 1996.- 304с.
28. Малахов В. Право бути собою. - К.: Дух і Літера, 2008.- 336 с.
29. Миропольська Є.В. Естетичні засади «філософії абсурду» в мистецьких практиках 20 століття»: монографія.- Київ: Видавництво Ліра - К, 2019.- 156 с.
30. Юнг К. Г. Архетипи і колективне несвідоме. / Переклала з німецької Катерина Котюк; наук.редактор українського видання Олег Фешовець.2-ге опрац.вид. - Львів: Видавництво «АСТРОЛЯБІЯ», 2018.-608с.

15. Інформаційні ресурси

1. Бодрійар Жан. Символічний обмін і смерть. (Електронний ресурс). Жан Бодрійар. - Режим доступу: <http://uadoc.zavantag.com/text//31143/index-1.html>
2. Гегель Г.В.Ф. " Феноменологія духу". (Електронний ресурс) - Режим доступу:javalibre.com.ua/java-book/book/230.